

**O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR
TADQIQOTLAR-Jurnali
1-son. 3-qism. Noyabr-2025**

**MUSIQA TA'LIMI: KASBGA MUHABBAT, MADANIYATGA
HURMAT, JAMIYATGA SADOQAT**

Abdurayimov Faxriddin Muxammadali o'g'li

Andijon viloyati Madaniyat boshqarmasi tasarrufidagi
Izboskan tumani 6-sonli bolalar musiqa va san'at maktabi

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada musiqa ta'limining inson ma'naviy-axloqiy kamolotidagi o'rni, kasbiy shakllanishga ta'siri va fuqarolik ongini rivojlantirishdagi roli tahlil qilinadi. Musiqa faqat ijodiy faoliyat emas, balki tarbiyaviy, madaniy va ijtimoiy qadriyatlarni shakllantiruvchi kuchli pedagogik vosita sifatida talqin etiladi. Maqolada musiqa ta'limi orqali kasbga muhabbat uyg'otish, milliy madaniyatga hurmat tuyg'usini kuchaytirish hamda jamiyatga sadoqatli, faol shaxsni tarbiyalash yo'llari yoritilgan. Shuningdek, O'zbekiston tajribasi, ta'lim tizimidagi amaliy yondashuvlar va metodik qarashlar asosida tahliliy fikrlar bayon etilgan.

KALIT SO'ZLAR: Musiqa ta'limi, kasbga muhabbat, madaniy qadriyatlar, estetik tarbiya, sadoqat, fuqarolik ong, ma'naviy tarbiya, pedagogik vosita, san'at orqali tarbiya.

Zamonaviy ta'lim jarayonida nafaqat bilim berish, balki shaxsni har tomonlama kamol toptirish, uni jamiyatga foydali inson sifatida tarbiyalash ustuvor vazifaga aylangan. Bu jarayonda musiqa ta'limi muhim o'rin tutadi. Chunki musiqa inson qalbiga, ruhiyatiga, hissiyotlariga bevosita ta'sir etuvchi san'at turi sifatida nafaqat estetik zavq bag'ishlaydi, balki ma'naviy uyg'onish, axloqiy yetuklik, kasbga sadoqat va jamiyatga hurmat kabi tushunchalarni shakllantirishda kuchli vosita bo'lib xizmat qiladi.

Musiqa ta'limi orqali o'quvchilar didi shakllanadi, ijodkorlik rivojlanadi, eng asosiysi – insoniy qadriyatlar, vatanparvarlik, madaniyatga e'tibor, jamiyatga foydali bo'lish istagi kabi fazilatlar mustahkamlanadi. Ayniqsa, maktabgacha ta'limdan tortib oliy ta'limgacha bo'lgan bosqichlarda musiqa darslari shunchaki ko'ngilochar mashg'ulot emas, balki tarbiyaviy ta'sir kuchiga ega pedagogik jarayon sifatida qaralishi zarur.

Bugungi O'zbekiston sharoitida musiqa ta'limi nafaqat madaniy merosimizni yosh avlod ongiga singdirish, balki ularning kasb tanlash motivatsiyasini oshirish,

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

san'atga muhabbat uyg'otish va jamiyatdagi faol pozitsiyasini shakllantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Ushbu maqolada ana shu jihatlar keng yoritiladi va musiqa ta'limining shaxs va jamiyat hayotidagi ijtimoiy-ma'naviy ahamiyati chuqur tahlil qilinadi.

Musiqa ta'limi inson kamolotining muhim tarkibiy qismlaridan biri sifatida, nafaqat estetik didni shakllantirish, balki ijtimoiy ongni rivojlantirish, kasbiy yo'nalish berish va shaxsiy mas'uliyat hissini uyg'otishda alohida o'rin egallaydi. Musiqa inson qalbini nozik qiladi, uning hissiyotlarini boyitadi, ijtimoiy hayotdagi muammolarga nisbatan befarq bo'lmaslik, atrofdagilar bilan hamjihat bo'lish, o'z kasbini sevish va vataniga sadoqat bilan xizmat qilish tuyg'ularini mustahkamlaydi. Ayniqsa, yosh avlodni tarbiyalash jarayonida musiqa vositasida insoniylik, yuksak ma'naviyat, mehnatsevarlik, halollik kabi ijobiy sifatlarni singdirish mumkin.

Pedagogik nuqtai nazardan qaralganda, musiqa ta'limi o'quvchilarning nafaqat bilim va ko'nikmalarini rivojlantiradi, balki ularni ichki dunyosini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Musiqa bilan shug'ullangan yoshlar o'ziga nisbatan ishonchliroq, barqaror ruhiyatli va ijtimoiy faol bo'lishi kuzatiladi. Bu, avvalo, musiqa bilan shug'ullanish jarayonida yuzaga keladigan ichki uyg'unlik va hissiy muvozanat bilan bog'liq. Ayniqsa, milliy kuy-qo'shiqlarni o'rganish orqali bolalar o'z xalqining tarixi, qadriyatlari, urf-odatlarini, orzu-umidlari bilan tanishadi. Bu esa ularni milliy g'urur, madaniyatga hurmat ruhida tarbiyalaydi.

Kasbga muhabbatni shakllantirishda musiqa o'ziga xos ichki motivatsiya yaratadi. O'quvchi cholg'u asboblarni chalishni o'rganganida yoki sahnada kuylaganda, u o'zining biror foydali faoliyatga layoqatli ekanini his qiladi. Bu esa unda o'z ustida ishlash, maqsad sari intilish, mehnatdan cho'chimaslik kabi fazilatlarni mustahkamlaydi. Musiqa mashg'ulotlarida qatnashayotgan o'quvchi kasb tanlash davriga kelib, aynan san'at sohasiga bo'lgan qiziqishini chuqur anglaydi, ijodkorlikka intiladi, yoki boshqa kasb turlarida ham estetik tafakkurga ega, ma'naviyatli inson sifatida yuksaladi. Musiqa orqali shakllangan ijobiy emotsional holat, ichki motivatsiya va hissiy uyg'unlik uning mehnatga, o'z kasbiga nisbatan mas'uliyatini oshiradi.

Musiqa ta'limining yana bir muhim vazifasi — madaniyatga hurmat tuyg'usini shakllantirishdir. Inson o'z xalqining musiqa merosini chuqur o'rgangan sayin, u o'z ildizlarini, tarixiy xotirasini, milliy qadriyatlarini anglay boshlaydi. Bu esa o'z navbatida nafaqat o'zining, balki boshqalarning madaniyatiga hurmat bilan qarash,

O‘RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 3-qism. Noyabr-2025

bag‘rikenglik, tolerantlik, madaniy xilma-xillikni qadrlash kabi fazilatlarni rivojlantiradi. O‘zbekistonning ko‘p millatli jamiyat sifatida barqarorlikni saqlab kelayotgan muhim omillaridan biri bu madaniyatlararo muloqotga tayangan ta‘lim siyosati va san‘at ta‘limining e‘tiborga molik natijalaridir.

Jamiyatga sadoqatli bo‘lish esa faqat shior emas, balki amaliy hayotiy pozitsiya hisoblanadi. Musiqa ta‘limi orqali bu tuyg‘u amaliy faoliyatda namoyon bo‘ladi. Masalan, bayramlarda, ijtimoiy tadbirlarda faol ishtirok etuvchi yoshlar, milliy kuylarga, vatan haqidagi qo‘shiqlarga mehr bilan yondashadigan shaxslar jamiyatda o‘z o‘rnini topishga harakat qiladi. Ular jamiyatda bo‘layotgan ijobiy o‘zgarishlarni qalban his qiladi, unga befarq bo‘lmaydi. Bunday yoshlar orasidan kelajakda fidoyi pedagoglar, san‘at arboblari, ma‘naviy yetakchilar voyaga yetadi. Ularning jamiyatga bo‘lgan sadoqati, avvalo, bolalikdan olingan musiqiy tarbiya, ruhiy uyg‘unlik va estetik did asosida shakllanadi.

Bugungi kunda musiqa ta‘limining zamonaviy texnologiyalar bilan uyg‘unlashuvi, masofaviy ta‘lim, raqamli platformalar orqali musiqa darslarining tashkil etilishi, yoshlarning xalqaro san‘at festivallarida ishtiroki kabi jarayonlar ta‘lim sifatini yanada oshirmoqda. Bu orqali nafaqat iqtidorli yoshlar aniqlanadi, balki ular o‘z imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarish uchun keng sharoitlarga ega bo‘ladi. O‘z navbatida, ular jamiyatda o‘z o‘rnini topadi, mas‘uliyatli va vatanparvar shaxslar sifatida shakllanadi. Shunday qilib, musiqa ta‘limi – bu nafaqat san‘atni o‘rgatish, balki hayotni, kasbni, millatni va jamiyatni sevishga o‘rgatishdir. U shaxs qalbiga ezgulik urug‘larini sepadi, ma‘naviy poydevorni mustahkamlaydi va maqsadli, ongli, yetuk avlodni tarbiyalaydi. Bu esa har qanday taraqqiyotning eng ishonchli kafolatidir.

Musiqa ta‘limi inson tarbiyasining muhim tarkibiy qismi bo‘lib, u shaxsning estetik didini, ma‘naviy dunyoqarashini, ijtimoiy mas‘uliyatini va fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishda beqiyos ahamiyatga ega. Ushbu maqolada tahlil qilinganidek, musiqa nafaqat go‘zallikni anglash vositasi, balki kasbga muhabbat, milliy madaniyatga hurmat, jamiyatga sadoqat singari yuksak insoniy tuyg‘ularni singdiruvchi pedagogik vosita sifatida namoyon bo‘ladi.

O‘quvchi musiqa orqali o‘zini anglaydi, jamiyatdagi o‘rnini topadi, estetik va axloqiy qadriyatlarga hurmat bilan qaraydi. Musiqa ta‘limi natijasida shakllangan shaxs — bu ijodkor, mas‘uliyatli, tashabbuskor, madaniyatli va jamiyat oldidagi burchini anglay oladigan yetuk insondir. Ayniqsa, bolalik davridan boshlab musiqiy ta‘lim

O‘RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali 1-son. 3-qism. Noyabr-2025

berish, ularning ma’naviy immunitetini mustahkamlashda, sog‘lom jamiyat barpo etishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Shunday ekan, musiqa ta’limiga berilayotgan e’tiborni faqat san’atga xizmat deb emas, balki jamiyatning kelajagi — yosh avlod tarbiyasiga investitsiya deb qabul qilish lozim. Kasbga muhabbat, madaniyatga hurmat va jamiyatga sadoqat — bularning barchasi musiqa orqali yuraklarga yetib boradi va shaxs kamolotida uzviy rol o‘ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov, I.A. (2008). Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch. Toshkent: Ma’naviyat nashriyoti.
2. Bahronov, Q. (2021). “Musiqa ta’limining estetik va ijtimoiy vazifalari”. San’atshunoslik jurnali, 3(1), 45–51.
3. UNESCO (2010). Arts Education in the Asia Pacific Region: Building Creative Capacities for the 21st Century. Paris: UNESCO Publishing.
4. Sa’dullaev, A. (2016). San’at va ma’naviyat. Toshkent: Akademnashr.
5. Rasulov, T. (2020). “Kasbiy motivatsiyada musiqa ta’limining roli”. Ta’lim va taraqqiyot, 2(3), 88–93.
6. Vygotsky, L.S. (1978). Mind in Society. Cambridge: Harvard University Press.
7. Jalolova, D. (2022). “Musiqa ta’limi orqali shaxsiy kamolotga erishish”. Yosh tadqiqotchi, 4(2), 101–105.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 6-apreldagi PQ–5050-sonli qarori: “Bolalar musiqa va san’at maktablarining faoliyatini takomillashtirish to‘g‘risida”.
9. Navoiy, A. (1991). Mahbub ul-qulub. Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi Adabiyot va san’at nashriyoti.
10. Nurmatova, M. (2023). “Madaniyat va musiqaning jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni”. Zamonaviy pedagogika, 1(5), 64–70.